

Romeo Crețu – între realitate și ficțiune

12 decembrie 2023

„*Fapte rele facem din instinct; fapte bune, mai degrabă din întâmplare*”, conchide Romeo Crețu în toiul relatărilor sale, cuprinse într-o carte recent apărută la Editura Ka-tet din Chișinău, ceea ce m-a făcut ca, după lectura acestei înșiruiți de întâmplări fantastice cu adânci conotații în viața reală, să înclin către cel de-al doilea aspect al afirmației. Că *fapta bună* este din întâmplare sau nu, asta are mai puțină importanță. Important este modul de abordare a unor realități care, în viața cotidiană, ar putea fi considerate ca normale prin repetiție sau rutină, dacă nu ar fi privite și din afară, mai ales de ochiul curios al unui extraterestru eșuat pe idilica planetă albastră (de altfel lipsită de importanță la scara Universului), unde capătă acel contur definitoriu care, chiar dacă te amuză, nu întotdeauna îți face plăcere.

Scrisă într-un stil umoristic care încântă și relaxează, dar și cu sarcasmul unui pamflet usturător pentru subiectul în cauză, autorul surprinde secvențe de viață, destine și percepții, într-o comunitate în care pare că timpul a încremenit în niște realități confortabile pentru localnici, dar curioase și depășite de vreme din perspectiva oricărui vizitator, mai ales când proveniența acestuia este una galactică.

Cum a ajuns aici? și, mai ales, ce a găsit aici, la fața locului? pare emblematic pentru viața noastră în general și cea rurală în special, dar și pentru mentalitățile care caracterizează această populație, îndeobște încremenită în metehne și apucături extrem de conservatoare, prin asta explicându-se, de ce nu, și dăinuirea sa în timp. Am aici în vedere obiceiul de a cinsti și a se cinsti cu cele trei sortimente la care se oprește autorul: rachiul de sfeclă, vișinata și vinul, care nu numai că îndulcesc viața comunității, indiferent de situație, dar scot la iveală trăsături înnăscute, care, în condiții normale, nu pot fi puse în evidență. Numai că aici se „*bea mult*”, de la opincă la vlădică, și „*neapărat pe datorie*”, după cum ne asigură și Corneliu Bichineț într-o excelentă descriere a vieții rurale actuale sub titlul „*Viața pe caiet*”, apărută cu câțiva ani în urmă, prezentând, cum nu se poate mai bine, această meteahnă care traversează timpurile.

Interesant este filmul personajelor, începând cu „idilicul” personaj Veta și terminând cu figura recenzorului îngrozit de ceea ce îi oferă o statuie, unde aceeași Vetă pare să fie liantul principal al narațiunii.

Înainte de a pătrunde în esența cărții, câteva considerații privind stilul scriiturii și modul de abordare a realităților întâlnite mi se par absolut necesare. Romeo Crețu excelează prin calitatea scriiturii, prin arta dialogului și dinamica mișcării personajelor, într-un mediu pe care reușește să-l schițeze cu măiestrie. Urmărindu-i narațiunea în logica ei, se crează impresia legitimă că aparține unui condei îndelung exersat, deprins cu meandrele genului, încât dă senzația unui autentic pe care cititorul îl trăiește pe viu atunci când lecturează cartea.

Personajele sunt vii, antrenate într-un dialog vioi și alert, plin de sens și conținut, fără divagații și ocolișuri inutile. Umorul este aici la el acasă, pus în valoare prin replici neașteptate, exact ca într-un scenariu de film comic, încât, dacă ar fi să ne limităm doar la dialog, fiecare din cele șase episoade ar putea constitui o reprezentare scenică de cea mai bună calitate. Fac precizarea necesară că arta dialogului ne-a fost dezvăluită chiar de autor într-o piesă de teatru scrisă cu câțiva ani în urmă, intitulată „Un caz de (de)posedare”, în care își pune în valoare înclinația sa către dramaturgie, gen pe care se pare că l-a abandonat.

Ceea ce nu a scăpat din vedere autorul este observația absolut necesară că „*orice asemănare cu persoane în viață este pur întâmplătoare*”, și nu are nici o conotație intențională sau peiorativă, am adăuga noi. La rândul său, extraterestrul, din milă

sau dintr-o înțelegere superioară, se atașase, și el, deși avea în față niște „*ființe bipede trăind într-o epocă pretehnologică, cu rudimente de gândire conștientă, dar acțiunile rezultate din acestea erau, fără excepție, haotice și iraționale*” (pg.190).

Dilema extraterestrului era: cum totuși o civilizație atât de primitivă a reușit să furnizeze r-q-u-ul, atât de necesar și încă în cantități impresionante, care, culmea, îi permitea continuarea explorării astrale pe o perioadă lungă de timp?

Iar pe mine, ceea ce mă intrigă ca cititor disciplinat ce sunt este diagnoza dură pe care Inteligența Artificială (manifestă la tot pasul în epoca transumanismului pe care o trăim astăzi) și partenera de nedespărțit în societatea post umană (către care ne grăbim), până la urmă și ea o creație umană care tinde să submineze limitata inteligență umană și chiar condiția umană. Cum se justifică o asemenea subestimare într-o creație literară în care personaje emblematice pentru civilizația noastră, precum: baba Veta, nea Costel, nea Mircea, părintele Varlaam și mai ales Profesorul (în lupta lui pentru a-și înscrie realizările pe harta culturală a Universului), sunt anulate pur și simplu?

Deasupra tuturor însă, extraterestrul, care în clipa despărțirii devine atât de uman în regretul său, încât rostește cu tristețe singura expresie pe care o învățase atât de bine, dar a cărei semnificație nu o înțelegea: „*Lua-te-ar dracu!*”.

O lectură plăcută, presărată cu umor de calitate, într-o expresie literară perfectă, cu un dialog de scenă inteligent, care înfierează deopotrivă ignoranța, manifestările primitive (de la instincte la vicii), dar și orgoliul excesiv împins până la mândrie trufașă, din păcate întâlnite la tot pasul. Se pare că civilizația umană s-a acomodat atât de bine cu această stare de lucruri, încât expresia de mai sus, asimilată atât de ușor de vizitatorul nostru celest și chiar de prefațatorul cărții, Cornel Udrea, chiar se justifică.

În încheiere, sperăm ca autorul, distinsul jurnalist Romeo Crețu, să recidiveze constant în acest domeniu, pentru că „*Bătrâna și extraterestul*” este nu numai o bilă albă pentru o carieră de succes, ci una strălucitor de albă. Un lucru pare cert: în nici un caz talentul său nu poate fi pus sub semnul întrebării, așa încât, nu-i mai rămâne decât să urmeze „*ideea cea bună, simplă ca orice idee bună*”: SĂ SCRIE.

Valeriu Lupu – doctor în științe medicale

Membru al Uniunii Ziaristilor Profesioniști din România